

A131-4

- VIL IKKE SKYTE LANDS- MENN

— Vi vil ikke skyte på våre landsmenn, og vil ikke kjempe for apartheidregimet. Derfor er vi militærnektere, sier de to hvite sørafrikanerne Laurie Nathan (25) og Pete Hathorn (25).

Av JAN TYSTAD

Den siste har sittet et år i fengsel for politisk militærnektning. De to er i Norge for å få støtte for bevegelsen Slutt på Verneplikten. Det er en organisasjon som har søtte av protestantiske og katolske kirker, av ungdomsorganisasjoner og afrikanske grupper.

7000 uteble

I løpet av siste år har 7000 av 15 000 rekrutter ikke møtt til militærtjeneste, ifølge den sørafrikanske forsvarsministeren. Stadig flere hvite ungdommer flykter ut av landet eller går i dekning.

— Særlig etter at militære er blitt satt inn i de svarte bydelene fra i høst, har antallet militærnektere økt. Vår organisasjon får stadig flere medlemmer, og er ennå ikke blitt

lene som har sjokkert en stor del av de hvite sørafrikanerne. Unge og uerfarne soldater settes inn, de voldtar, de raner og de dreper, noe av dette ble jo kjent internasjonalt inntil det ble forbudt for fotografer og journalister å være i svarte bydeler.

Terrorvelde

De to karakteriserer soldatenes oppførsel som et terrorvelde. De protesterer også mot at den sørafrikanske hær brukes i Angola og Namibia og at den driver undergravingsvirksomhet i andre naboland.

Nå er de i Norge for å få støtte til sin organisasjon som trenger midler for å drive sin virksomhet. Folkereisning mot Krig setter nå i gang en innsamling til de hvite militærnektene i Sør-Afrika. Svarte har ikke verneplikt i Sør-

Laurie Nathan og Pete Hathorn kommer tilbake til Sør-Afrika, vil ikke bli solt

Militærnekt i Sør-Afrika

Av SIRI HORN og BJØRN REESE (foto)

— Siden jeg studerer, har jeg fått utsatt militærtjenesten. Om ett år vil jeg bli innkalt, men en ting er sikkert: Jeg vil ikke bære gevær for å forsvare apartheid-regimet hjemme i Sør-Afrika.

Dette sier Laurie Nathan fra Cape Town. Han er en av nesten 4000 hvite militærnektere i landet.

Den som ikke vil inn i Botswana hær må enten forlate landet eller leve et omstreiferliv i Sør-Afrika, for ikke å bli funnet av myndighetene.

Nathans reisefelle til Norge, Peter Havthorn, nektet å gå inn i hæren og ble dømt til to års fengsel. Der finnes ingen alternativ tjeneste. Senere satte myndighetene ned straffen til ett år, som han nå ha sonet.

Som forræder

— Jeg var i et hvitt fengsel og ble behandlet som den aller laveste. Jeg ble ansett som

forræder mot mitt land, sier Havthorn.

Han og Nathan er i Norge som Folkereisning mot Krigsgjester for å fortelle om forholdene i landet — ettersom vestlige korrespondenter etter hvert knebles av apartheid-regimet.

— Hvordan kan det ha seg at så mange hvite sørafrikanere har et helt annet bilde av forholdene i landet, enn det vi kan se og lese i massemediene?

— De hvite områdene er meget godt beskyttet. Vi våknet først da vi begynte ved universitetet. Aviser, TV og radio forteller det myndighetene vil de skal fortelle. I de hvite om-

rådene lever man såkalt normalt og vil nødige gi fra seg privilegiene. 15—20 km unna kan det pågå harde gatekamper. Det er en annen verden, sier Havthorn.

Må ha støtte

— Da vi vokste opp, lærte vi at de svarte var dumme, uopplyste og udugelige. Det ble fastslått at de var barbarer. Senere forsto vi jo at hvis noen var uopplyste, var det fordi myndighetene holdt dem nede, sier han.

Deres organisasjon ECC vil arbeide for et nytt Sør-Afrika, og understreker betydningen av støtte utenfra.

UHYRLIG: Volden i Sør-Afrika fortsetter, selv om den ikke lenger er førstesideoppslag i vestlige massemedia, sier Laurie Nathan og Peter Havthorn fra den hvite militærnektter-organisasjonen ECC.

VERDENS GANG 6/12/85 (NORWAY)

Ungdomen och värnplikten:

Kan det göras annorlunda?

· 'T Kan Anders — Det kan göras annorlunda — är namnet på en holländsk medlemsorganisation till vapenvägrarnas och pacifisternas internationella sammanslutning War Resisters' International WRI.

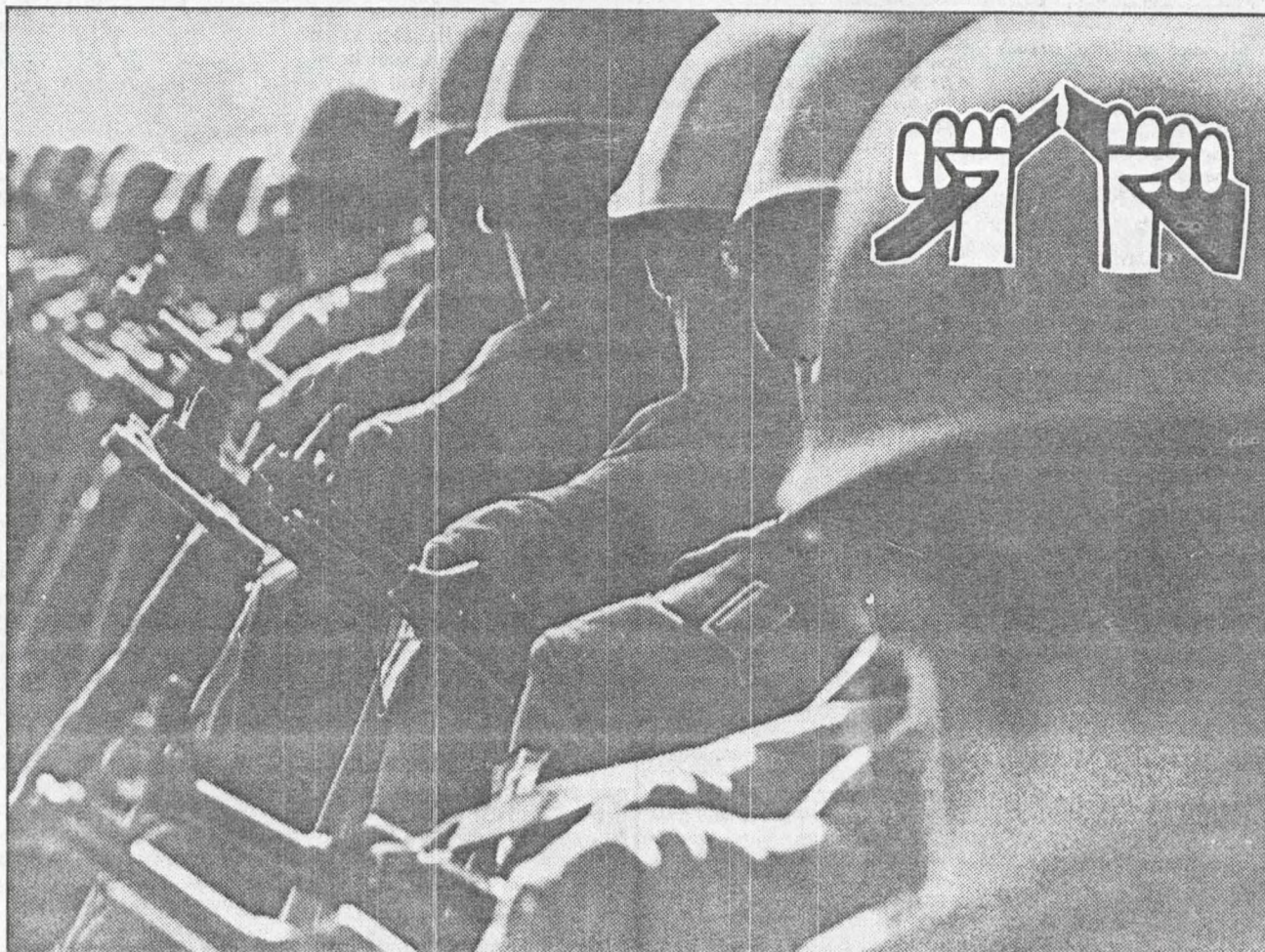
— Krig är ett brott mot mänskligheten. Vi arbetar för avlägsnandet av alla orsaker till krig, såsom ekonomiskt och socialt förtryck, berättar WRI:s redan gråhåriga kvinnliga ordförande Myrtle Solomon.

— Vi tror inte att staten har rätt att inkalla unga för att lära dem döda; för att lära dem krig. Och det är emot de mänskliga rättigheterna att tvinga dem till det.

WRI:s mål är att ändra på systemet, att göra saker annorlunda.

Det här veckoslutet ordnar WRI tillsammans med den internationella fredsbyrå IPB ett symposium i Grankulla med temat "Ungdomen och värnplikten". Symposiet är dessa organisationers bidrag till det internationella ungdomsåret.

Det ordnas i Arbetar Akademiens utrymnen och är öppet för alla intresserade. Arrangörer på det lokala planet är Finlands Fredsförbund och

Helsingfors tror inte på en lika lång tid till.

— Vi balanserar på en mycket hårfin gräns, säger Nathan. Enligt lagen får vi inte uppmana värnpliktiga att vägra. Vi får endast arbeta för en ändring av lagstiftningen.

— Som tur stöder de engelska kyrkorna och de liberala tidningarna oss. Och regimen slår ogärna till mot vita medborgare.

Peter Hathorn har själv dömts till fängelse pga. sin vägran av politiska orsaker. Han fick 2 år, av vilka han satt endast hälften. I januari 1986 är han igen inkallad och kan vänta sig vidare straff för fortsatt vägran.

— Sedan jag dömdes första gången har lagen ändrats. Numera får man 6 års fängelse för vägran. Och när man suttit det är saken avklarad, berättar han.

— Kring 7 500 av de inkallade vid varje kontingent, dvs. 40-50 procent av alla, uppenbarar sig aldrig, säger Laurie Nathan. Regeringen kan inte jaga ner alla och väcka åtal. Det skulle bli för dyrt.

Också i USA

Problemet i USA är detsamma. Registreringen av 18-åriga

och sociala förtryck, berättar WRIs redan gråhåriga kvinnliga ordförande Myrtle Solomon.

— Vi tror inte att staten har rätt att inkalla unga för att lära dem döda; för att lära dem krig. Och det är emot de mänskliga rättigheterna att tvinga dem till det.

WRIs mål är att ändra på systemet, att göra saker annorlunda.

Det här veckoslutet ordnar WRI tillsammans med den internationella fredsbyrån IPB ett symposium i Grankulla med temat "Ungdomen och värnplikten". Symposiet är dessa organisationers bidrag till det internationella ungdomsåret.

Det ordnas i Arbetar Akademiens utrymnen och är öppet för alla intresserade. Arrangörer på det lokala planet är Finlands Fredsförbund och Civiltjänstgörarförbundet.

Symposiet är en fortsättning på Fredsförbundets "Barnen och kriget"-symposiet, som ordnades i Sjundeå 1983.

□ Militarism ur civilas perspektiv

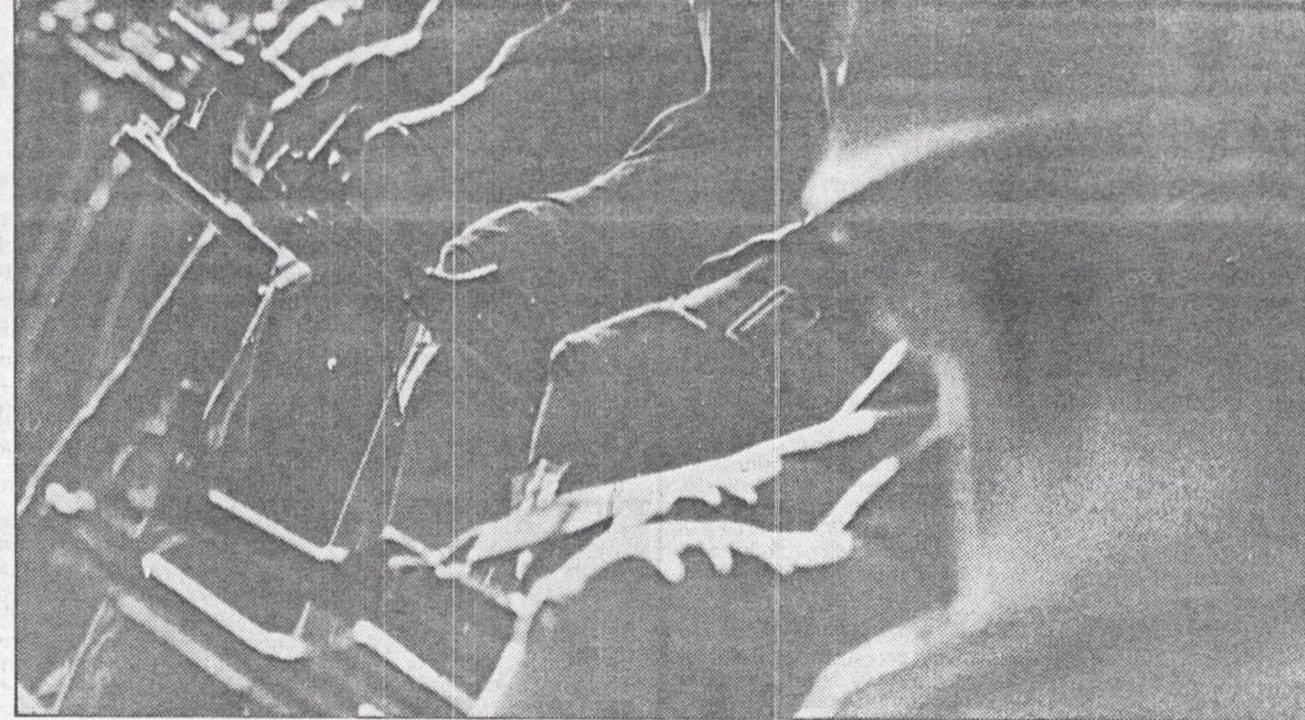
I Grankulla skall forskare, fredsaktivister, (åtminstone) en officer och andra intresserade betrakta krig och militarism ur en civil synvinkel.

Diskussionerna under veckoslutet kommer att handla om värnpliktens uppkomst och dess historiska utveckling. Och det motstånd som genom tiderna funnits mot värnplikten.

Hur inverkar värnplikten på bilden av könsrollerna? Vilka är de kulturella och sociala följderna av att ungdomen genomgår en militärutbildning? Det här är frågor som tas upp.

— Via värnplikten förmedlas det militära systemets ritualer ut i det civila samhället. Värnplikten kan inte låta bli att påverka den sociala utvecklingen i stort, förklarar IPB:s finländska generalsekretärer Kimmo Kiljunen.

Förutom värnpliktens histo-

□ *Värnpliktstiden sätter spår på ungdomen. I tre dagars tid skall forskare, fredsaktivister och andra intresserade diskutera de sociala och kulturella följderna av värnplikten och dess alternativ.*

ria tas också värnpliktsvägrans historia upp.

— Kring hälften av världens länder har värnplikt, berättar Peter Whittle. Och i endast hälften av dessa finns möjligheter till vägran pga. samvetsskäl.

— I de flesta av de här länderna är de skäl som godkänns dessutom mycket begränsade, fortsätter Whittle, som representerar kväkarrörelsen.

□ Barbariska straff

Myrtle Solomon kallar det sätt som vapenvägrare behandlas i Schweiz för "extremt primitivt".

— Och i Jugoslavien och Grekland är straffen för vapenvägrare barbariska, säger hon.

På plats är också Stelios Psomas från Grekland.

— Endast Jehovas vittnen har rätt att vägra vapen, berättar han. Värnplikten normalt är 21 – 26 månader. Jeho-

vas vittnen får göra vapenfri tjänst i armén i 50 månader.

— Men Jehovas vittnen vägrar också vapenfri tjänst med 4–5 års fängelsedomar som följd.

— Efter avtjänat straff blir man pånytt inkallad och får ett nytt straff. Det här fortsätter i oändlighet. Om man konsekvent vägrar sitter man i fängelse större delen av sitt liv.

— Många unga försöker skjuta upp avgörandet genom att låtsas studera eller så försöker de få läkare att förklara dem idioter, fortsätter Psomas.

— Bli man idiotförklarad har man förstås en massa problem. Man får t.ex. inte körkort.

— Många unga greker flyr i stället landet och kan aldrig återvända.

Stelios Psomas nämner otroliga siffror: 10 procent av årskullar som söker idiotpapper och över 30 000 som lämnat landet.

□ Rätt att vägra under apartheid

En av dem som jobbar för folk som flyr sitt hemland pga. värnplikten är sydafrikanen Roger Field.

— Sedan 1978 har min organisation hjälpt 350 personer få asyl i London. Men den här siffrorna är löjligt låg. Den innehåller bara dem som verkligen haft problem. Den verkliga siffran är betydligt högre.

Field betonar att FN:s generalförsamling 1978 enhälligt beslöt rekommendera alla medlemsländer att hjälpa dem som flyr undan apartheid-regimer som vapenvägrare.

Men kampen för rätten att vägra vapen pågår också inne i Sydafrika. Laurie Nathan och Peter Hathorn representerar en sammanslutning av 50 organisationer som fritt översatt heter "Slut på värnplikt kampanjen". De stävar till att bygga upp en anti-rasistisk och antimilitaristisk kultur i Sydafrika.

— Unga vita män kallas in för först 2 års militärutbildning och sedan 2 års repetitionsövningar i 30-60 dagars pass, berättar Nathan.

— De skickas till svarta stadsdelar för att "upprätthålla lag och ordning". Det de i själva verket gör är att de krossar motståndet mot apartheid.

□ Provocerar och misshandlar

— De förolämpar de svarta, kastar rökgranater i begravningsståg, provocerar svarta barn till att kasta stenar för att få orsak att skjuta, slår och misshandlar svarta som endast handlar i svarta butiker och endast använder svarta "privata" taxibilar.

— Det kompakta hat mot vita som svarta via dessa soldater lär sig omöjliggör ett icke-rasistiskt samhälle, säger Nathan.

Organisationen har fungerat i snart två år. Dess talesmän i

borgare. Peter Hathorn har själv dömts till fängelse pga. sin vägran av politiska orsaker. Han fick 2 år, av vilka han satt endast hälften. I januari 1986 är han igen inkallad och kan vänta sig vidare straff för fortsatt vägran.

— Sedan jag dömdes första gången har lagen ändrats. Numera får man 6 års fängelse för vägran. Och när man suttit det är saken avklarad, berättar han.

— Kring 7 500 av de inkallade vid varje kontingent, dvs. 40-50 procent av alla, uppenbarar sig aldrig, säger Laurie Nathan. Regeringen kan inte jaga ner alla och väcka åtal. Det skulle bli för dyrt.

□ Också i USA

Problemet i USA är detsamma. Registreringen av 18-åriga ungdomar inleddes sommaren 1980, som ett första steg mot återupprättandet av värnplikten.

— Sedan dess har över åtta miljoner människor brutit mot registreringslagens bestämmelser, berättar Matt Meyer från War Resisters League i USA.

Värnplikten i USA avskaffades efter Vietnamkriget.

— De flesta har inte gjort det för att demonstrera offentligt med politiska avsikter. Sådana, jag bland dem, finns det några hundra tusen, fortsätter Meyer.

Och av dessa hundra tusen har endast 17 ställts inför rätta.

Trots att motstånd alltså existerar har i alla fall de flesta lydigt ställt upp.

— Allt är klappat och klart — pappersjobbet är gjort. Inom några veckor kan USA om regeringen så vill igen ha en värnpliktsarmé redo för invasioner, förklarar Meyer.

Vapenvägrarproblemet i Finland diskuterades inte direkt, men det nämndes att det, om också litet i jämförelse med t.ex. situationen i Grekland och Sydafrika, finns och är allvarligt. **Frank Johansson**

maailman sivu

Hohto karisee Etelä-Afrikan armeijalta

Tuhannet Etelä-Afrikassa asepalvelukseen ja kertausharjoituksiin kutsutut valkoiset jättävät ilmoittautumatta palvelukseen. Nuorukaiset pakoilevat asevelvollisuutta muuttamalla alituisesti osoitetaan, pitkittämällä keinotekoisesti opintojaan ja käyttämällä hyväkseen kaikki lain sallimat ja juristien keksimät lykkäyskeinot. Kun ne loppuvat, tiukimmat asepalveluksen vastustajat lähtevät maasta.

Asevelvollisuuden pakoilu on selvä oire siitä, että sodan- ja armeijanvastainen asenne Etelä-Afrikan valkoihoisten keskuudessa leviää. Suomessa vierailevat eteläafrikkalaiset rauhanaktivistit **Laurie Nathan** ja **Peter Hathorn** katsovat. Syykin on ilmeinen: armeijan riveissä valkoiset nuoret joutuvat osallistumaan rotusortojärjestelmän ylläpitoon kaikkein kouraantuntuvimmalla ja henkilökohtaisimmalla tavalla.

Laurie Nathanin mukaan mustien kaupunginosaan komennetut sotilaat ovat monissa tapauksissa vastuussa

viime aikojen väkivaltaisista yhteenotoista, ihmisten surmaamisesta ja pahoinpitelyistä. Sotilaat jopa tietoisesti provosoivat yhteenottoja saadakseen kaipaamaansa "toimintaa", päästäkseen "kafferijahtiin", kuten miehekäs ilmaus asettomien mustien ampumisesta kuuluu.

Nathan ja Hathorn edustavat eteläafrikkalaista *End Conscription Campaign* -liikettä, joka toimii maan sisällä yleisen asevelvollisuuden lakkauttamiseksi. Kahdessa vuodessa liike on saanut taakseen viitisenkymmentä kansalaisjärjestöä ja toimii nyt parin sadan aktiiviyöntekijän voimin maan kaikissa tärkeimmissä keskuksissa.

Liike on laillinen, mutta se tasapainoilee koko ajan riskirajalla, sillä yllyttäminen aseistakieltäytymiseen on Etelä-Afrikassa rangaistava teko. Toistaiseksi liike on onnistunut muotoilemaan armeijanvastaiset vaatimuksensa niin, että viranomaiset eivät ole saaneet laillista perustetta puuttua liikkeen toimintaan. Liikkeen tämänhetkisiin vaatimuksiin

kuuluu mm. poikkeustilamääräysten kumoaminen ja sotilaiden vetäminen pois mustien kaupunginosista.

Rotusortoarmeijan palveluksesta kieltäytyvää uhkaa Etelä-Afrikassa nykyisin jopa kuuden vuoden vankeustuomio. Peter Hathorn ehti istua vankilassa vuoden, kunnes sai juristin avulla vapautuksen. Laurie Nathan on toistaiseksi välttänyt asepalvelun opiskelun avulla, mutta uskoo joutuvansa ennen pitkää lähemmään maasta. Etelä-Afrikan asevelvollisuutta paenneilla on oma järjestö, joka toimii Englannissa ja Hollannissa.

Eteläafrikkalaiset ovat Suomessa Rauhanliiton ja Siviilipalvelusmiestien vieraina. He osallistuvat Kainiaisissa kokoontuvaan Nuorisosaavevelvollisuus-symposiumiin, jonka näyttävään osanottajajoukkoon kuuluvat mm. sodanvastustajien kansainvälisen liiton WRI:n puheenjohtaja **Myrthe Solomon** ja amerikkalaisia aseistakieltäytyjiä edustava **Matt Mayer**.

Hvite sydafrikanere mot verneplikt:

Vi nekter å drepe svarte

PER KRISTIAN HAUGEN

— Vi vet at vi handler riktig. Vi vet at vi har de svarte bak oss. Selv om mange betrakter oss som forrædere og undergravende krefter, får vi også støtte fra stadig flere hvite for kravet om slutt på verneplikten i Syd-Afrika. Dette sier Peter Hathorn og Laurie Nathan, begge 25 år, jusstudenter og fra Cape Town. De to er i Norge som representanter for organisasjonen End Conscription Campaign (ECC).

De er to forberedt på en reaksjon når de kommer hjem, for eksempel at de blir anholdt og avhørt. Dette ser de på med stoisk ro: — Enhver virksomhet mot apartheid i Syd-Afrika innebærer risiko, men for svarte raseskillemotstandere står mye mer på spill. Hvis myndighetene først bestemmer seg for å slå til, gjør de det i alle fall, men interesse og engasjement fra utlandet har enorm psykologisk betydning, sier de.

Loven i Syd-Afrika tillater ikke militærnekting, men medlemmer av visse kirkesamfunn kan få ikke-stridende status. Verneplikten er obligatorisk for alle hvite menn og består av to års førstegangstjeneste, fulgt av repetisjonsøvelser i 720 dager spredt over 12 år. Derefter må alle tjenestegjøre i opptil 12 dager årlig til de er fylt 55.

Syd-Afrika innførte verneplikt så sent som i 1961, og vilkårene er blitt strammet til for hvert større utbrudd av raseuro. Regimet kan bare stole på hvite soldater og trenger alle mannska-per de kan stable på bena.

Idag gjør motvilje mot å bli sendt til de svarte bosettingene at 3000 til 4000 unge menn ikke reagerer på innkalling til førstegangstjeneste årlig. Mange skifter stadig adresse for å forvirre myndighetene. Anslagsvis 30-40 prosent av de engelsktalende unge er motstandere av verneplikten, regner ECC med. Er man imidlertid blitt oppsporet, er alternativene inntil seks års fengsel eller landflyktighet.

Hathorn har sittet ett år i fengsel og risikerer seks år hvis han blir innkalt på nytt. Nathan er ikke blitt innkalt på grunn av

Laurie Nathan (til venstre) og Peter Hathorn organiserer unge hvite menn som ikke vil inn i det sydafrikanske voldsapparat. (Foto: Bjørn Fjærtøft)

studiene. Han arbeider nå som ECC-leder på heltid.

Organisasjonens suksess har utløst en grov bakvaskelseskampanje fra myndighetenes side. Seks aktivister er blitt anholdt, og mer enn 30 har fått boligene sine ransaket. Flere infiltrasjonsforsøk er blitt avslørt.

ECC har Den forenede demokratiske front (UDF) i ryggen, en paraplyorganisasjon som samler et bredt spektrum av raseskillemotstandere. Alle engelsksproglige kirkesamfunn står også bak.

Ledende aviser har gitt uttrykk for sympati. Til og med det nokså forsiktige opposisjonspartiet PFP er på glid. ECC samarbeider utmerket med partiungdommen, og moderpartiet går nå inn for at verneplikten skal «nedtrappes over tid».

Polariseringen blant de hvite slår imidlertid også negativt ut. Svært mange unge menn synes fortsatt det er gedigen underholdning å rykke inn i de svarte områdene «for å gi kafferne en omgang».

ECC vil i 1986 utvide virksomheten til den afrikaans-sproglige folkegruppen, hvor identifikasjonen med apartheid er aller sterkest.

Collection Number: AG1977

END CONSCRIPTION CAMPAIGN (ECC)

PUBLISHER:

Publisher:- Historical Papers Research Archive

Location:- Johannesburg

©2013

LEGAL NOTICES:

Copyright Notice: All materials on the Historical Papers website are protected by South African copyright law and may not be reproduced, distributed, transmitted, displayed, or otherwise published in any format, without the prior written permission of the copyright owner.

Disclaimer and Terms of Use: Provided that you maintain all copyright and other notices contained therein, you may download material (one machine readable copy and one print copy per page) for your personal and/or educational non-commercial use only.

People using these records relating to the archives of Historical Papers, The Library, University of the Witwatersrand, Johannesburg, are reminded that such records sometimes contain material which is uncorroborated, inaccurate, distorted or untrue. While these digital records are true facsimiles of paper documents and the information contained herein is obtained from sources believed to be accurate and reliable, Historical Papers, University of the Witwatersrand has not independently verified their content. Consequently, the University is not responsible for any errors or omissions and excludes any and all liability for any errors in or omissions from the information on the website or any related information on third party websites accessible from this website.

This document is part of a collection held at the Historical Papers Research Archive at The University of the Witwatersrand, Johannesburg, South Africa.